

חטיבת הזרעים

21 ביולי 2020
1274666

לכבוד:
מר אלון שוסטר,
שר החקלאות ופיתוח הכפר,
משרד החקלאות ופיתוח הכפר
בית דגן

כבוד השר שוסטר שלום רב,

הנדון: הצעה לתכנית חומש לקידום ענף הזרעים בישראל

ענף הזרעים לחקלאות הוא ענף טכנולוגי מתקדם, בעל היסטוריה מפוארת עם תרומה מרכזית לחקלאות הישראלית, לתעשייה, לייצוא, להתיישבות, לתעסוקה ולקשרים כלכליים ומדיניים עם מדינות זרות, תוך תרומה חיונית למאמצים בינלאומיים להאכלת אוכלוסייה הולכת וגדלה ולניצול יעיל ומיטבי של משאבי קרקע ומים.

אנו מבקשים להציג בפניך קווים כלליים לגיבוש תכנית חומש לקידום ענף הזרעים בישראל במטרה להכפיל את הייצוא לכ- 400 מיליון אירו בשנה, להגדיל את התוצר בענף זה ואף להגדיל את התעסוקה באלפי עובדים. אנו סבורים שהכפלת הייצוא תוך 5 שנים הוא יעד שאפתני, אך בשילוב כוחות ניתן להגשים יעד זה.

נבקש שבמפגש שנקבע לנו בתאריך 10.8.2020 בחברת הזרע נציג את מתווה תכנית זו.

מצ"ב נייר עמדה המפרט תמונת מצב ואת הצעתנו לקידום הענף.

בכבוד רב,

עמית עינב,
יו"ר חטיבת הזרעים

העתק:

עו"ד אוריאל לין, נשיא איגוד לשכות המסחר
ד"ר נחום איצקוביץ, מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
פרופ' עבד גרה, מנהל השירותים להגנת הצומח ולביקורת, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
מר ישי גוטויליג, יועץ בכיר למנכ"ל, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
ד"ר אייל ורדי, ממלא מקום יו"ר חטיבת הזרעים, איגוד לשכות המסחר
מר חיים עוז, סמנכ"ל חטיבות ענפיות, איגוד לשכות המסחר
מר עומר סלע, מנהל תחום הזרעים, איגוד לשכות המסחר

נייר עמדה

תכנית חומש לקידום ענף הזרעים ולהכפלת הייצוא - 2021 – 2025

תמונת מצב יולי 2020 (מספרים מעוגלים):

- מכירות שנתיות לשוק המקומי של זרעי ירקות – 150 מיליון ₪
- מכירות שנתיות לשוק המקומי של זרעים לגדי"ש – 75 מיליון ₪.
- ייצוא שנתי (כולל ייצוא חוזר) של זרעי מכלוא - - 200 מיליון אירו.
- מספר חברות פעילות – כ- 25 חברות בינוניות וגדולות.
- דוגמאות לחברות זרות המושקעות בענף – BASF, Bayer, Syngenta, Limagrain, Rijk Zwaan.
- מספר מועסקים ישראלים באופן ישיר בענף – כ- 1,000 עובדים קבועים וכ- 5,000 עונתיים, סה"כ – כ- 6,000 עובדים.
- אומדן מספר מועסקים ישראלים במעגל הספקים – 2,500 בהערכה גסה.
- אומדן השכר הממוצע בענף לעובדים במעגל הראשון – 12-13,000 ₪ לחודש.
- ספקים מרכזיים התלויים או מושפעים מהענף: חקלאים (מגדלי ירקות וגדי"ש), משתלות המספקות זרעים לחקלאים, ספקי ציוד חקלאי, דשנים, חומרי הדברה וכימיקלים, חממות, ציוד השקייה מתקדם, ציוד תאורה מתקדם, מעבדות מחקר.
- הענף נמצא בנסיגה מתמדת תוך ירידה של עשרות אחוזים בייצור הזרעים המקומי, סגירת חברות זרעים או העברת פעילות הייצור או הפיתוח לחו"ל. מדינות מתחרות מרכזיות: ארה"ב, הולנד, צרפת, סין.
- ישנו תהליך של אובדן היתרון היחסי מול מדינות כמו הולנד. ללא הירתמות משרד החקלאות, הענף עלול לדעוך תוך פגיעה בתוצר ובתעסוקה. בהתאם לכך נדרשת תכנית חומש נמרצת לחיזוק הענף והגדלה משמעותית של הייצור, הייצוא והתעסוקה בענף זה.

תועלות למשק מקיומו של ענף זרעים פורח ומשגשג:

- ניצול משאבי הקרקע, המים, כוח האדם העונתי ותשומות נוספות לגידול למטרת זרעים יעיל וכלכלי בהרבה מניצול משאבים אלו לגידול לצריכה ישירה; לצורך המחשה, ההכנסה לדונם מגידול עגבניות שרי לזרעים גדולה פי 2.25 מההכנסה לדודם מעגבניות חממה. בדוגמה אחרת, ההכנסה לדונם קרקע מגידול פלפל לזרעים גדולה פי 2.3 מההכנסה לדונם קרקע של פלפל למאכל, וניצול המים יעיל פי 4.
- הבטחת אספקת זרעים באיכות גבוהה לחקלאי הישראלי, דבר הבא לידי ביטוי באיכות התוצרת החקלאית לצריכה מקומית, לתעשייה ולייצוא.
- מדינת ישראל ענייה במשאבי קרקע, מים או כוח אדם זול; ייצוא זרעים איכותיים מאפשר ניצול מירבי של היכולות החקלאיות והמדעיות של ישראל בהינתן אילוצים אלו.

- פוטנציאל הגדלה משמעותית של ייצוא הזרעים לחו"ל, תוך תרומה ליצוא, להכנסות המדינה ממסים ולתעסוקה .
- ספקי משנה רבים מתפרנסים מאספקת סחורות ושירותים לחברות הזרעים.
- שימור ופיתוח היכולות המדעיות, החקלאיות והתעשייתיות (שכן יש בענף זה גם היבטי תעשייה) המתקדמות של ישראל ומניעת בריחת הידע לחו"ל.
- העולם כולו מתמודד עם משבר אקלים הולך ומחריף, עם משאבי קרקע ומים ההולכים ומתמעטים. זאת לצד גידול מתמשך באוכלוסייה העולמית וצורך להאכיל מיליוני בני אדם נוספים מדי שנה. החשיבות של זרעים איכותיים וחסינים המנצלים באופן יעיל תנאי קרקע, אקלים ומים שונים הולכת וגדלה ועל ישראל לקחת חלק משמעותי בכך.
- החזרת ישראל למעמד עולמי מוביל חיונית תסייע לתדמיתה החיובית של ישראל בעולם ובאופן עקיף לקשרי החוץ, הכלכלה והמדע של ישראל- לרבות עם מדינות ערב והאסלאם. נציין כדוגמה כי בביקור שנערך בישראל בספטמבר 2019 ע"י ארגון הזרעים של אסיה פאסיפיק - APSA, השתתפו גם נציגים מאינדונזיה, מדינה מוסלמית מובילה שאין לישראל קשרים דיפלומטיים ישירים עימה.
- החקלאות המתקדמת מהווה דגל ועוגן מרכזי של הציונות ומראשיתה החל בשנות השמונים של המאה ה - 19, וכרוכה בהתיישבות, בהפרחת השממה, בפיתוח הכלכלי ובביטחון גם יחד. השיקולים הציוניים אינם חלק ממערכת השיקולים של משקיעים ובעלים זרים – אבל הם בהחלט שיקול מרכזי של חברות הזרעים הישראליות.
- שימור אופציה תעסוקתית לבוגרי לימודי אגרונומיה, ביוטכנולוגיה וחקלאות.

יעדים ריאליים לשנת 2025 :

- הכפלת ייצוא הזרעים לחו"ל בתקופה זו, ל- 400 מיליון אירו בשנה.
- הגדלת כוח האדם המדעי בענף ב- 50%.
- הגדלת כוח האדם הניהולי והתפעולי בכל הדרגים ב – 25%.
- ייצוא פעיל של זרעים לקנאביס רפואי ותעשייתי.
- אנו מאמינים שיעדים אלו ריאליים בהינתן ביצוע נמרץ של תכנית חומש לקידום הענף כמפורט להלן.

רכיבים מרכזיים בתכנית החומש :

על המדינה לסייע בבניית סביבה עסקית תומכת **ועדיפה ביחס למתחרים מחו"ל**. יצירת סביבה עסקית תומכת זו תורכב בין היתר מהצעדים הבאים :

ייעול הטיפול הרגולטורי והפחתת רגולציה המחמירה מעבר לנדרש מהמתחרים :

1. הקמת פרום ארצי קבוע של חברות, מוסדות מחקר וגופים ציבוריים, ארגונים ופרטיים העוסקים בענף הירקות.
2. טיפול רגולטורי מהיר בהסדרת הדרישות לגידולים חדשים, לרבות זרעים לקנאביס; במידת הצורך תגבור מצבת העובדים בשירותי הגנת הצומח לצורך האצת התהליכים.
3. הפחתת רגולציה מחמירה בדגש על זו שאינה נדרשת בחו"ל אך נדרשת מהחברות בארץ. הנושא נדון בהרחבה במפגש עם פרופ' עבד גרה והשירותים להגנת הצומח.
4. ניסוח, פרסום וניהול אמנה כוללת שתכלול כללי התנהלות מקצועיים פיטוסניטריים בכל חלקי שרשרת היצור של ענף הירקות בישראל.
5. תיקון החלטת הממשלה 4490 המונעת כיום ייצוא זרעים לתעשיית הקנאביס הרפואי או התעשייתי, בעוד שבמדינות מערביות ייצוא הזרעים הותר.

מתן תמריצים כלכליים ממשלתיים לפיתוח מדעי חקלאי בתחום הזרעים :

6. מענק ממשלתי מותנה בגובה 25% לכל תכנית פיתוח חדשה לרבות מחקר בגידולים חדשים, גידולים משופרים, מתקני גידול, מתקני השבחת זרעים וסוגי פעילות אחרים שנועדו להגדיל את הייצור והייצוא.
7. ערבות מדינה בגובה 100% לאשראי בגין ההשקעה בפעילויות שלעיל (כלומר סה"כ 25% מענק ועד 75% משאר המימון בערבות מדינה).
8. קביעת מס חברות מופחת לתקופה קצובה 2021 עד 2025 .

חיזוק היכולת המדעית והאקדמית ושיתוף הפעולה בין האקדמיה לחברות העסקיות :

9. תמיכה במודל עסקי עדכני של שותפות בבעלות על הקניין הרוחני.
10. תכנית מענקים ומלגות משמעותית למדענים ולחוקרים בתחום בשתי רמות :
 - א. מלגות קיום מלאות לסטודנטים לאגרונומיה, ביוטכנולוגיה וחקלאות למכסת סטודנטים המתאימה לצרכי הענף.
 - ב. מלגות מחקר או הטבות מס משמעותיות למדענים וחוקרים שכבר מועסקים כיום בחברות הזרעים באופן ישיר או עקיף.

הוזלת עלויות כלכליות :

11. בחינה משותפת של דרכים להוזלת עלות התשומות השונות לפעילות בארץ , בפרט אלו היקרות בארץ באופן חריג ביחס לקיים בקרב מדינות מתחרות מרכזיות.
12. מתן פתרונות למחסור בכוח אדם עונתי.